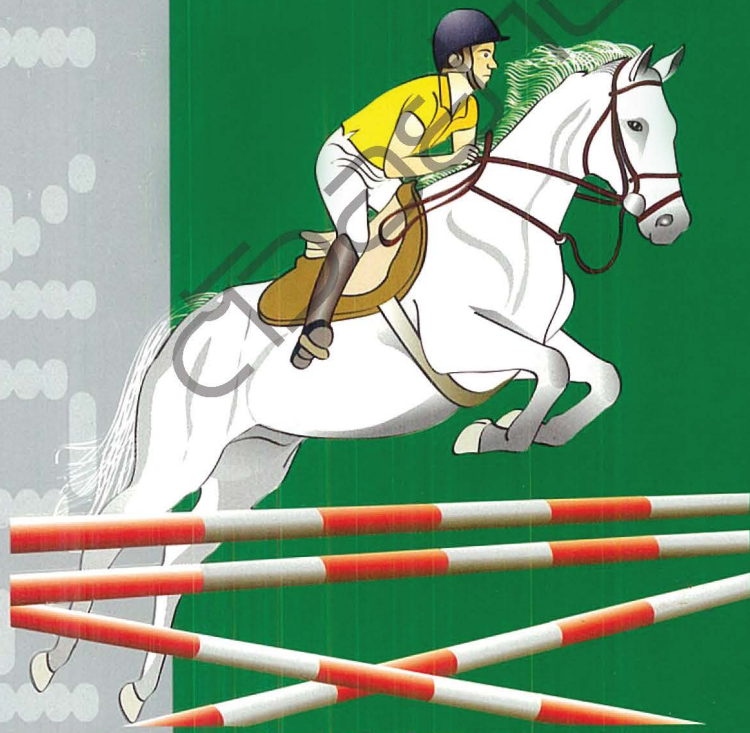

ขี่ม้า

รวมกฎ กติกา และพื้นฐานการเล่น

- สำหรับผู้ที่มิไอรักกีฬาขี่ม้า และบุคคลทั่วไป
- สามารถใช้เป็นคู่มือสำหรับผู้ที่ฝึกขี่ม้ามือใหม่

EQUESTRIAN

by **SKY**
SPORTS
TEAM

ขี่ม้า

EQUESTRIAN

by **SKY**
SPORTS
TEAM

บริษัท สกายบุ๊กส์ จำกัด

SKYBOOK COMPANY LIMITED

515/276-8 ถนนสีลม-บางนา ถนนประชาอุทิศ อ.สีตุเรศ จ.สมุทรปราการ 12130

โทร. 0-2958-1125-7, 0-2567-5119 โทรสาร. 0-2567-5105

e-mail: sales@skybook.co.th

www.skybook.co.th

“ชิม้า”

พิมพ์ครั้งที่ 1 เมษายน 2550

สงวนลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย

ห้ามคัดลอกต่างเอกสารหรือพิมพ์

หรือวิธีหนึ่งวิธีใดของหนังสือเล่มนี้ก่อนได้รับอนุญาต

จากบริษัท สกายบุ๊กส์ จำกัด

ISBN 978-974-389-776-4

S7901-30-04-07

ราคา 85 บาท

จัดพิมพ์และจำหน่ายโดย

บริษัท สกายบุ๊กส์ จำกัด

SKYBOOK COMPANY LIMITED

515/270-8 ถนนสีลม-บางนา 111 ถนนสุขุมวิท ซอยสุขุมวิท 12130

โทร. 0-2958-1125-7, 0-2567-5119 โทรสาร. 0-2567-5105

e-mail: sales@skybook.co.th

www.skybook.co.th

หากท่านผู้อ่านซื้อหนังสือที่จัดพิมพ์โดยบริษัท สกายบุ๊กส์ จำกัด และพบว่าหนังสือ
สลับหน้า พิมพ์ไม่ชัดเจน หน้าขาดขาดไม่ครบ หรือความบกพร่องอื่นใด
อันเนื่องมาจากกระบวนการพิมพ์และการเข้าเล่ม
กรุณาส่งหนังสือมาที่บริษัทฯ เพื่อรับหนังสือเล่มใหม่

พิมพ์ที่ บริษัท พี เอ็น เค แอนด์ สกายพริ้นติ้งส์ จำกัด

โทรศัพท์ : 0-2812-1484, 0-2812-2265

คำนำ

ศิลปะของการขี่ม้า คือ การเรียนรู้ที่จะล้มผัสและรับรู้ว่าในขณะที่ผู้ขี่นั่งอยู่บนหลังม้านั้น ม้ากำลังทำอะไร และผู้ขี่ควรจะควบคุมม้าอย่างไร อีกทั้งการสื่อสารของผู้ขี่และม้าจะต้องตรงกันและมีความเข้าใจกันดี จึงจะทำให้การแข่งขันในครั้งนั้นผ่านไปได้ด้วยดี

นอกจากนั้น การฝึกฝนทักษะในการขี่ม้าเบื้องต้นก็มีความสำคัญไม่น้อยเช่นกัน ดังนั้น ในหนังสือ ขี่ม้า เล่มนี้ จึงได้รวบรวมเรื่องราวเกี่ยวกับ

- คุณลักษณะของม้าและผู้ขี่ม้า
- ทักษะในการขี่ม้า
- การเคลื่อนไหวของม้า
- อุปกรณ์ในการขี่ม้า
- กติกาการแข่งขันขี่ม้า
- การปฐมพยาบาลเบื้องต้น

ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือขี่ม้าเล่มนี้ จะทำให้หลาย ๆ คนรักกีฬาขี่ม้าและรักม้าเหมือนกับที่เรารักกีฬาชนิดอื่น ๆ และสัตว์เลี้ยงชนิดอื่น ๆ ด้วยเช่นกัน

สารบัญ

1. ประวัติการขี่ม้า.....	7
ประวัติการขี่ม้าในต่างประเทศ	8
ประวัติการขี่ม้าในประเทศไทย	8
2. คุณลักษณะของม้าและผู้ขี่ม้า.....	13
1. คุณลักษณะของม้า.....	14
- วิวัฒนาการของม้า.....	14
- ประเภทของม้า.....	18
- สีของม้า.....	22
- การคัดเลือกม้า.....	26
- รูปร่างของม้า.....	27
- การทำความสะอาดม้า.....	34
- โรคของม้า.....	38
- การแสดงอารมณ์ของม้า.....	48
- การคำนวณน้ำหนักม้า.....	50
2. คุณลักษณะของผู้ขี่ม้า.....	52
3. ทักษะในการขี่ม้าและการเคลื่อนไหวยของม้า.....	54
1. ทักษะในการขี่ม้า.....	55
- การใส่บังเหียน.....	55

- การติดอานม้า.....	58
- การขึ้นม้า.....	60
- การนั่งบนหลังม้า.....	63
- การจับสายขับ.....	65
- การลงจากหลังม้า.....	66
- เครื่องมือในการบังคับม้า.....	68
- การฝึกการใช้เครื่องมือในการบังคับม้า.....	72
2. การเคลื่อนไหวของม้า	73
- การเดิน.....	73
- ฝีเท้าการเดิน.....	77
- การหยุดเดิน.....	78
- การเลี้ยว.....	79
- การวิ่งเรียบ.....	79
- การโซยถ.....	84
- ทำถอยหลัง.....	90
- การเปลี่ยนท่าหรือจังหวะ.....	92
- การขี่เป็นรูปต่าง ๆ.....	93
- การทำท่าทางข้าง.....	95
- พื้นฐานการกระโดดข้ามเครื่องกีดขวาง.....	103
4. อุปกรณ์ในการขี่ม้า	105
1. อุปกรณ์สำหรับผู้ขี่.....	106
2. อุปกรณ์สำหรับม้า.....	111
- ส่วนประกอบของอานม้า.....	119

5. กติกาการแข่งขันขี่ม้า	121
1. กติกาการแข่งขันศิลปะการบังคับม้า	122
- สนามแข่งขันและบริเวณฝึกซ้อม	122
2. กติกาการแข่งขันขี่ม้ากระโดดข้าม	
เครื่องกีดขวาง	127
- สนามแข่งขันและบริเวณฝึกซ้อม	127
- เครื่องกีดขวาง	142
- การลงโทษ	146
- การกระโดดใหม่เพื่อหาผู้ชนะ	154
6. การปฐมพยาบาลเบื้องต้น	160
1. การบาดเจ็บที่กล้ามเนื้อและเอ็นกล้ามเนื้อ	161
2. การบาดเจ็บที่ข้อต่อและเอ็นยึดข้อต่อ	164
3. กระดูกหัก	168
4. การบาดเจ็บที่อวัยวะภายใน	170
บรรณานุกรม	174

1

ประวัติ การขี่ม้า

ตั้งแต่โบราณกาล มนุษย์นำม้ามาใช้งานในหลายรูปแบบ อาทิ ใช้เป็นยานพาหนะ ใช้ทำศึกสงคราม หรือแม้แต่ใช้แข่งขันเพื่อความสนุกสนาน จนกระทั่งพัฒนามาเป็นกีฬาขี่ม้าอย่างปัจจุบัน

U ประวัติการขี่ม้าในต่างประเทศ

คริสต์ศักราช 1532 เริ่มมีการเรียนขี่ม้าในประเทศเนปาล

คริสต์ศักราช 1900 กีฬาขี่ม้าได้บรรจุเข้าโปรแกรมการแข่งขันกีฬาโอลิมปิก

คริสต์ศักราช 1982 กีฬาขี่ม้าได้รับการบรรจุเข้าแข่งขันเป็นครั้งแรกในกีฬาเอเชียนเกมส์ ครั้งที่ 9 ณ กรุงนิวเดลี ประเทศอินเดีย

U ประวัติการขี่ม้าในประเทศไทย

พุทธศักราช 2519 ได้ก่อตั้งสมาคมขี่ม้าขึ้นโดยพลเอกกฤษ บุญณกันต์ และคณะ ในพื้นที่กองพลทหารม้า สนามเป้า เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร และใช้ชื่อสมาคมว่า สมาคมนักขี่ม้าสมัครเล่นแห่งประเทศไทย (Thailand Amateur Equestrian Association)

พุทธศักราช 2520 สมาคมนักขี่ม้าสมัครเล่นแห่งประเทศไทยได้ยอมรับให้ขึ้นทะเบียนเป็นสมาชิกสมาคมโอลิมปิกแห่งประเทศไทย

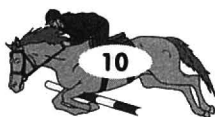
พุทธศักราช 2529 พลเอกกฤษ ปุณณกันต์ ถึงแก่อนิจกรรม คุณนิรันดร วิจิตรานนท์ อุปนายกสมาคมฯ ทำหน้าที่รักษาการเป็นนายกสมาคมฯ แทนจนถึงปีพุทธศักราช 2532

พุทธศักราช 2532 พลเอกเฟื่องเฉลย อธิรุทธเทวา เป็นนายกสมาคมฯ คนที่ 2

พุทธศักราช 2536 ได้เปลี่ยนชื่อสมาคมเป็นสมาคมขี่ม้าแห่งประเทศไทย (Thailand Equestrian Federation)

พุทธศักราช 2537 สมาคมฯ ได้ส่งนักกีฬาเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ ครั้งที่ 12 ที่เมืองอิโรซิม่า ประเทศญี่ปุ่น ประเทศไทยได้ 1 เหรียญทองแดง

พุทธศักราช 2538 สมาคมฯ ได้ส่งนักกีฬาเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาซีเกมส์ ครั้งที่ 18 ที่จังหวัดเชียงใหม่ ประเทศไทยได้ 2 เหรียญทอง 2 เหรียญเงิน และ 1 เหรียญทองแดง

พุทธศักราช 2539 พลเอกเป้ง มาลากุล เป็นนายกสมาคมฯ คนที่ 3 และส่งนักกีฬาเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ ครั้งที่ 13 ที่จังหวัดสระบุรี ประเทศไทยได้ 1 เหรียญทอง 1 เหรียญเงิน และ 1 เหรียญทองแดง

พุทธศักราช 2544 คุณพรเทพ เตชะไพบูลย์ เป็นนายกสมาคมฯ คนที่ 4 และได้ส่งนักกีฬาเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาซีเกมส์ ครั้งที่ 21 ที่ประเทศมาเลเซีย ประเทศไทยได้ 2 เหรียญทอง 3 เหรียญเงิน และ 1 เหรียญทองแดง

พุทธศักราช 2545 คุณพรเทพ เตชะไพบูลย์ ได้รับเลือกให้เป็นประธานสมาพันธ์ขี่ม้าแห่งเอเชียใต้ (กลุ่มที่ 3) ในการประชุมสหพันธ์ขี่ม้าแห่งเอเชีย และสมาคมฯ ได้ส่งนักกีฬาเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ ครั้งที่ 14 ที่เมืองปูซาน ประเทศเกาหลีใต้ ประเทศไทยได้ 1 เหรียญทอง

พุทธศักราช 2547 พลโทไตรรงค์ อินทรทัต ดำรงตำแหน่งเป็นนายกสมาคมฯ คนที่ 5 จนถึงปัจจุบัน

รายชื่อคณะกรรมการบริหารสมาคมขี่ม้าแห่งประเทศไทย วาระประจำปี 2549 (2549-2551)

1. พลเอกไตรรงค์ อินทรทัต	นายกสมาคมฯ
2. คุณเฉลิม อยู่วิทยา	อุปนายกสมาคมฯ
3. คุณสุภกิต เจียรนวนนท์	อุปนายกสมาคมฯ
4. พลตรีไตรรัตน์ รั้งคะรัตน์	อุปนายกสมาคมฯ
5. หม่อมราชวงศ์ปรียนันทนา รั้งลิต	อุปนายกสมาคมฯ
6. คุณฮาราลด์ ลิงค์	อุปนายกสมาคมฯ
7. พันเอกเฟื่องวิษณุ อนิรุทธเทวา	เลขาธิการสมาคมฯ
8. พันโทกิตตินันท์ ดวงอุไร	เทรียนูญิกสมาคมฯ
9. คุณกุลชลี เตียวตระกูล	กรรมการ
10. คุณนवलพรรณ ลำชำ	กรรมการ
11. พันโทอรุณ เศรษฐ์รัศมี	กรรมการ
12. พันตรีวิทย์ ลายถมยา	กรรมการ
13. คุณเฉลิมฉาน ยศวิริยะพานิช	กรรมการ
14. รองศาสตราจารย์ปานเทพ รัตนากร	กรรมการ
15. คุณกำจรเดช พรหมโยธี	กรรมการ
16. คุณแววรัตน์ กมลคนธ์	กรรมการ
17. คุณสมชาย คงลาภอำนวย	กรรมการ

ประวัติการวิ่งม้า

18. คุณสุชาดา ปาลีวงศ์

กรรมการ

19. คุณศานติ ประนิช

กรรมการ

ประวัติการวิ่งม้า

2

คุณลักษณะ ของม้าและผู้ขี่ม้า

ม้าที่ใช้ขี่จะมีลักษณะหรืออุปนิสัยที่ดีหรือไม่ดีนั้น นอกจากจะขึ้นอยู่กับลักษณะทางพันธุกรรมแล้ว ยังขึ้นอยู่กับความรู้สึกและความทรงจำของม้าที่มีต่อผู้ขี่ ดังนั้นผู้ขี่จึงควรมีทั้งพระเดชและพระคุณต่อม้าของตน และควรระลึกอยู่เสมอว่าม้าเปรียบเสมือนเด็กที่ต้องใช้จิตวิทยาในการควบคุมทั้งทางร่างกายและจิตใจ

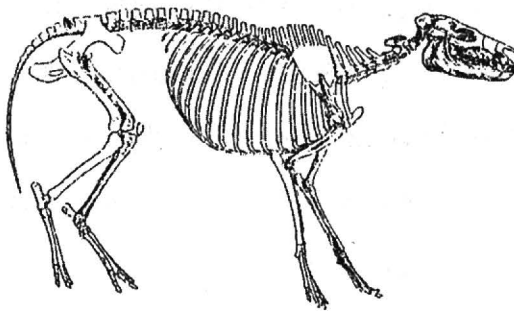

1. คุณลักษณะของม้า

วิวัฒนาการของม้า

ม้ามีต้นกำเนิดในทวีปอเมริกาเหนือ โดยมีวิวัฒนาการตามยุคต่าง ๆ ดังนี้

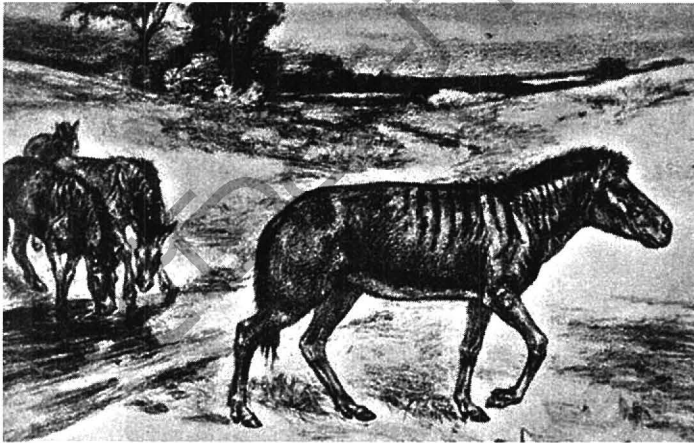
1. ยุคอีโอซีน (Eocene) หรือเมื่อประมาณ 50 ล้านปีมาแล้ว โดยมีรูปร่างเตี้ยสั้นขี้จิ้งจอก แต่มีหน้าตาคล้ายม้าอย่างปัจจุบัน ขาหน้ามี 4 นิ้ว และขาหลังมี 3 นิ้ว ฟันมีลักษณะแบบสัตว์กินใบไม้เป็นอาหาร เรียกว่า ไฮราโคเทเรียม (Hyracotherium)

โครงกระดูกของม้าในยุคอีโอซีน (Eocene)

2. ยุคไมโอซีน (Miocene) หรือเมื่อประมาณ 20 ล้านปีมาแล้ว มีการเปลี่ยนแปลงของม้าในยุคนี้ คือ มีนิ้วเท้า 3 นิ้ว มีฟันที่แข็งแรงเหมาะแก่การบดเคี้ยวหญ้า และกินหญ้าเป็นอาหารแทนใบไม้ อีกทั้งม้าในยุคนี้ได้อพยพถิ่นที่อยู่อาศัยไปในแถบทวีปยุโรปและเอเชีย

ลักษณะของม้าในยุคไมโอซีน (Miocene)

3. ยุคพลีโอซีน (Pliocene) หรือเมื่อประมาณ 4 ล้านปีมาแล้ว ม้าในยุคนี้มีหน้าตาคล้ายลูกม้าในปัจจุบัน และเปลี่ยนจากสัตว์ที่มีนิ้วเท้า 3 นิ้ว

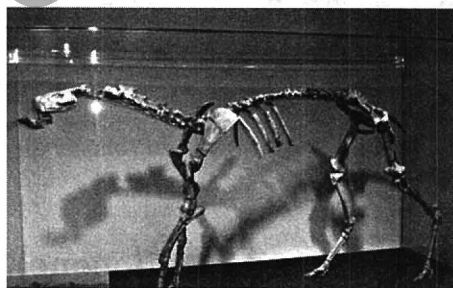

เป็นสัตว์มีนิ้วเท้าเดียวหรือกึ่งเดียว เพราะต้องปรับสภาพตามพื้นที่ที่อยู่อาศัยและแหล่งอาหาร จากป่าไม้ที่มีพื้นดินอ่อนนุ่มมาเป็นทุ่งหญ้าที่มีพื้นดินแข็งและกินหญ้าเป็นอาหาร โดยเรียกม้าในยุคนี้ว่า **พลีโอฮิปปัส (Pliohippus)**

ซากฟอสซิล

โครงกระดูก

ซากฟอสซิลและโครงกระดูกของม้าในยุคพลีโอซีน (Pliocene)

4. ยุคอิควัส (Equus) หรือเมื่อประมาณ 2 ล้านปีมาแล้ว ซึ่งม้าในยุคนี้มีลักษณะเหมือนม้าในยุคปัจจุบันแต่มีสีเหลืองน้ำตาล ศีรษะใหญ่ ขนที่แผงคอสั้น และตั้งตรง ซึ่งม้าในปัจจุบันจะมีขนที่แผงคอยาว

ยุคอิควัส (Equus)

ข้อสังเกตของวิวัฒนาการของม้าในทุกยุคที่กล่าวมานี้ คือ ม้าจะมีขนาดใหญ่ขึ้น ขายาวขึ้น และมีจำนวนนิ้วเท้าลดลงเหลือเพียงนิ้วเดียวจนกลายมาเป็นกีบอย่างในปัจจุบัน

ประเภทของม้า

ประเภทของม้าสามารถแบ่งออกเป็นดังนี้

1. ม้างาน (Draft Horse) เป็นม้าที่ใช้ทำงานในไร่นาและคอกปศุสัตว์ อีกทั้งยังใช้ลากของหนัก ๆ หรืออาจใช้เป็นยานพาหนะเข้าเมืองของคนตามชนบท ม้างานเป็นม้าที่มีขนาดใหญ่ (Heavy Horses) สูงประมาณ 15 - 17 แฮนด์ (Hands) เมื่อโตเต็มที่จะมีน้ำหนัก 614 - 1,000 กิโลกรัม ม้างานมีอยู่หลายพันธุ์ด้วยกัน คือ

- 1.1 ม้าพันธุ์ไชร์ (Shire)
- 1.2 ม้าพันธุ์ไคลเดสเดล (Clydesdale)
- 1.3 ม้าพันธุ์เบลเยียม (Belgian)
- 1.4 ม้าพันธุ์ซัฟโฟล์ค (Suffolk)
- 1.5 ม้าพันธุ์เพอร์เซอร์รอน (Percheron)

ส ว ม

กฎ กติกา

และพื้นฐานการเล่น

EQUESTRIAN

จัดพิมพ์และจำหน่ายโดย

บริษัท **สกายบุ๊กส์** จำกัด

SKYBOOK COMPANY LIMITED

238/239-8 ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงจตุจักร กรุงเทพฯ 10230

โทร. 0-2958-3125-7, 0-2567-5119 โทรสาร. 0-2567-5109

e-mail: sales@skybook.co.th

www.skybook.co.th

ISBN : 978-974-389-776-4

ที่มา

9 789743 897764

ราคา 85 บาท